1874. I. évfolyam. 45. szám. Debreczen, Kedd, szept. 1.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.
Egész évre . 10 frt.
Félévre . . 5 frt.
Negyedévre . 2 frt 50 kr.
Egy hóra . 1 frt.
Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban a debreczeni *reszvenynyomdában*, aztán Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseikben, vidéken a postahivatalokná.

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.

A BALKÖZÉPPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési dij:
öt hasábos petitsor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmü s többizben megjelenő hirdetményeknél leengedés történik. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nyilttéri közlemények minden sora 20 kr. A hirdetmények a szerkeszt. irodában vétetnek fel.
*Az előfizetési s hirdetményi pénzek a kiadó*hivatalba, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztőségi irodába „Tisza"-bankház (Főpiacz 1584. szám. a. földszint jobbra) czimezendők.

Debreczen, aug. 30.

Halljunk szót uraim! Az osztrák-magyar monarchia életében ismét egy válponthoz értünk, melynél minden, a dynastia és népei jóllétét szivén hordozó embernek komolyan fontolóra kell venni, hogy melyik ut vezet azon kitüzött czélhoz, hogy az állam létezését bekövetkezhető nagy viharokkal szemben is biztosithassuk.

Hét álló esztendeig menydörögte fülünkbe az uralkodó párt, hogy a monarchia fenállásának legerősebb biztositéka a megoszthatatlan közös hadsereg egységében rejlik. Hiábavaló volt minden államtudományi érvelés, hogy az állam védelmére hivatott közeg szervezésének, fejlesztésének, s igazgatási ügyeinek szigoru ellenőrzése, a közkormányzati teendőkkel oly szorosan van egybeforrva, hogy ezen főfontosságu közszolgálati ágnak a kormányzat keretéből kiszakitása, az alkotmányos élet helyes müködését bénitja meg; a nemzeti önállóságot teszi illusoriussá; s veszedelem esetére mulhatlanul szomoru helyzetbe vagy épen az enyészet örvényébe fogja sodorni nemzetünket. Az uj kiadásu állambölcsesség mindannyiszor letorkolta a haza jövője felől aggódó elemeket; s nagy szavakkal kürtölte egész világ hallattára, hogy a mostaninál nagyobb önállás hazánkra csak veszélyt hozna s még ha kinálva kinálnák is, az államférfiui eszély parancsolná, hogy azt visszautasitsuk.

A nemzetnek fájó szivvel kellett a helyzetbe belenyugodni, s aggodalmaktól gyötörtetve várni, hogy mi módon fogja a közös hadsereg a reá néző nagy feladatot megoldani.

A kőniggräczi nagy szerencsétlenség óta, midőn a szétvert hadsereg, alkatrészeire szétbomlasztva, merőben uj szervezetre várt: nyolcz egész év telt el mély békében. Tehát a közös hadsereg sorsát intéző katonai lángelméknek untig elég időt engedett a jó szerencse, hogy ezen hosszu idő alatt, saját tapasztalataikon s az időközben közvetlen közelökben lefolyt német-franczia hadjárat eredményéből merithetett tanuságon okulva, a modern hadászat kivánalmainak, legapróbb részletekig megfelelő szerkezetet adjanak a monarchia fentartására ő szerintök egyedül képes közös véderőnek. — Költség hiányról sem panaszolkodhatnak, mert 95—110 millió forint között ingadozott azon óriás összeg, mely a népek más egyéb égető szükségének háttérbe szoritásával, a hadsereg csataképes állapotba helyezésére évenként megszavaztatott.

Az Ur 1874. esztendejében, a nagy munka nyolczadik évében aztán, hire futamodott, hogy a szervezkedés immár befejeztetett; s jelen ősz folytán fogják a monarchia különböző országaiban táborba szállott csapatok harczképességök próbáját az uralkodó szine előtt bemutatni.

Az eddigi hirek szerint a dolgok folyama kielégitő, mert a sorhad tiszti kara és legénysége jó eredménynyel küzdött meg az átalakulás nagy nehézségeivel; s ismét bizonyságot tett róla, hogy meg volna a jó anyag, csak legyen aki azt a korszerü hadászat szabályai szerint, az állam czéljaira helyesen felhasználni képes volna.

Hanem mint mindig, ugy most is, az utolsó órában adta magát elő egy kis veszedelem, mely, ha gyors intézkedés nem tétetik, a chlumi ködnél is szomorubb állapotra juttatja a monarchiát.

BécsUjhely alatt, a felixdorfi mezőn nagyszerü ágyupróbát rendeztek, megtudandók, hogy a Krupp esseni gyáraból kikerült s a porosz seregnél alkalmazásban levő öntött aczélágyuk, megmérkőzhetnek-e a mi vontcsövü ágyuinkkal.

Szomoru eredménye lett ennek a próbalövöldözésnek. A nagy katonai bizottság megrendülve, lecsüggesztett fővel vallotta be egyhangulag, hogy az osztrák-magyar hadsereg ágyui, ezen öntött aczélágyuk mellett csak gyermekjátéknak tekinthetők. — Bámulatos ezen öntött aczélágyu pontossága; — hordereje pedig megdöbbentő.

Egy lövéssel ily ágyuból egy tömegbe sorakozott zászlóaljnak kétharmadát lehet harczképtelenné tenni; s az ellenfél ágyuját, ötezer lépésnyi, tehát fél mértföldnyi távolságról leszerelni. És igy látni való dolog, hogy ily ágyukkal felszerelt hadsereggel szemben, az osztrák magyar sereget sikra szállitani anynyi lenne mint a honpolgárok százezreit, eredményre való kilátás nélkül mészárszékre vinni.

Tehát a felixdorfi mezőn hivatalosan bevallotta az osztrák katonai bölcsesség, urbi et orbi, hogy az osztrák magyar hadseregnél ez időszerint tüzérség nem létezik; s a nyolcz éves szervezés olyaténképen fejeztetett be, hogy a közös hadsereg csataképessége nem szin aranyban, hanem csak osztrák értékben értendő.

Ez is köd; még pedig olyan, mely a chlumi vezérképesség fejéből szállott le a a jobb sorsra érdemes hadseregre. Mikor tünik fel az a nap, mely jóltevő sugárival ezt a ködöt eloszlassa; s a népek sulyos vér és pénzáldozatának jó eredményét a meghiusulás ellen biztositsa?

Minő szerencse, hogy az irányadó körök huzalkodása miatt a honvédsereget amolyan divatból kiment ágyukkal ellátni nem lehetett. Igy legalább megmaradt egy nehány millió; s most már egy füst alatt öntött aczél hátultöltő ágyukkal szerelhetjük fel a honvéd sereget. Mert hogy ily előzmények után a magyar törvényhozás tekintélyének egész sulyát a mérlegbe dobva fogja követelni a honvéd tüzérség szervezését: a felől kételkedni is bünnek tartanánk.

Hogy lehessen hazánk sorsát derüre-borura oly közegekre bizni, a kik nyolcz év alatt azért tartottak az európai nagyhatalmaknál katonai megbizottakat, hogy még a Kruppféle ágyuk szerkezete s hordereje felől sem tudtak hiteles értesülést szerezni? s midőn elvégre még is reá jöttek, hogy talán még is jó lenne arról is meggyőződést szerezni: a kisérletet oly esetlenül foganatositották, hogy tüzérségünk szervezetének semmis volta harangszó mellett lett az egész világnak tudtára adva, mintha csak a nagyidai czigányok módjára akarták volna tudatni ellenségeinkkel, hogy a kinek baja van velünk, most igyekezzék, mert most ugyan nekünk egy ágyunk sincs!

Itt az ideje, hogy a magyar törvényhozás férfiasan reá mutasson szerencsétlen helyzetünkre s kimondja: hogy mi élni akarunk; s mert urai vagyunk sorsunknak, hazánk védelméről magunk akarunk gondoskodni.

Cassandra.

---

* **Hogy a magyar ügyvèdi karban** milyen demoralizált állapotok találhatók — irja a „Reform" — az azon körülményből megitélhető, hogy mióta a fegyelmi eljárásban nagyobb erély és nunkásság fejtetik ki, azóta nem mulik el egy hét, hogy egy-két ügyvéd ideiglenes vagy örökös szilencziumban ne részesülne. Jelenleg is számos vizsgálat van folyamatban és „magnus est numerus idem petentium." A ki azon erkölcsi sülyedést, mely az ügyvédi kar némelyikénél észrevehető, közelebbről ismeri, könnyen megmagyarázhatja, miért van az, hogy az összes ügyvédi kar társadalmi tekintélye az utóbbi időkben annyira hanyatlott. Ujabb időben több eset fordult elő, hogy ügyvédek ellen csőd nyittatott és ezek tovább ügyködtek, mintha ez nem is érintené őket. Minthogy azonban oly egyén, ki saját vagyona felett nem rendelkezik, másokat nem képviselhet, több törvényszék és ügyvédi egylet az iránt folyamodott, hogy az ügyvédi kar iránti tekintetből és az igazságszolgáltatás érdekében, csődbe esett ügyvédek, a csőd tartamára az ügyvédi gyakorlattól függesztessenek föl.

---

* **A pénzügyminiszter**. a „M. P." szerint, az eddig életbe léptetett személyreductiót miniszteriumaban még más hasonló rendszabályokkal fogja kiegésziteni. Azon beosztás, mely jelenleg a pénzügyminiszteriumban gyakorlatban van, az ügymenetet hátráltatja és az áttekintést az egész pénzügyre fölötte neheziti. Husz ügyosztályra van a pénzügyi tárcza teendője fölosztva és ott is több alosztály fordul elő. Ha most egy ügy több szempontból vizsgálandó, szükséges, hogy 4—5 osztályon fusson keresztül, s ha, a mi igen gyakori, valahol elrekedt, a végleges elintézés csak hónapok mulva eszközöltetik. Ilyen szétforgácsolt fölosztás mellett a miniszter az egyes osztályok müködését folytonos figyelemmel nem kisérheti és a magasabb egység az adminisztrátióban hiányos. Nagyobb, de kevesebb osztályok alakitása által sok fölösleges munkaerő megkimélhető és csekélyebb személyzettel gyorsabb ügymenet lesz elérhető. A pénzügyminiszter, ki az egyszerü és gyors administratióra fekteti a fősulyt, még ez év folyamában czélszerübben fogja beosztani miniszteriumát.

---

* **De Mazo, spanyolkövetnek** Bécsben meghitelő levele már megérkezett, melynek a fejedelemnél leendő hiv. átnyujtása a királyér, közös külügyminiszter távolléte végett mindenesetre késedelmet fog szenvedni. Ennek természetesen, a spanyol képviselőnek külügyérségünkkel való közlekedésére nézve, semmiféle befolyása nincsen. A magyar-osztrák követ, Ludolf gróf meghitelő levelét Párisban várja, melynek kiállittatása, gróf Andrássynak tudvalevőleg Erdélybe történt utazása végett késedelmezett, honnan csak pénteken tért vissza Terebesre, s reája már ezen okmányok hivatalos elintézése várakozott.

---

* **A közös hadsereg tüzérsége.** A budapesti, valamint a bécsi lapok a tüzérségi gya korlatok megdöbbentő eredményével foglalkoznak, a Krupp-féle ágyut sokkal kitünőbbnek ismerik el mint a mienket; a „N. Fr. Presse," a két ágyu közti különbséget igy tünteti elő:

„A lövések egyenlő száma mellett 5000 lépés távolságból az osztrák ágyu 68-szor, a krupp-féle 491-szer, 3000 lépésnyiről az osztrák 163-szor, a Krupp-féle 1405-ször, 2000 lépésnyiről az osztrák nyolcz fontos 387-szer, a Krupp-féle öntött aczél ágyu 1493-szor talált. Egészben véve tehát a nyolcz fontosnak 618 találó lövésével a Krupp-félének 3393 találó lövése áll szemben, vagyis az utóbbi emezt átlag ötszörösen mulja felül. Ezen számadat és a „P. Ll." azon állitása között, hogy az osztrák broncz-ágyu 70 találó lövésére a Krupp-félének 1800 lövése jutott, a mi huszonötszörös fölényt jelentene, és csakugyan igazolná azon állitást, hogy hadseregünknek jelenleg nincs tüzérsége, még is csak lényeges különbség van. Ezt nem azért hozzuk fel, hogy a Krupp-féle ágyunak elvitázhatlan elsőbbségét tagadjuk, hanem tisztán azért, hogy a félhivatalos jelentés hitelességét megvilágositsuk."

---

* **A szerb zsinat**, Hueber kir. biztos által aug. hó 30-án megnyittatott. Jelen voltak Ivácskovics pátriarcha, Kengyelácz püspök, Graics és Angyelics. A nemzeti iskolatanács, s a szerb iskola hatóság, melyeket a pátriarcha egybehivott, négy nap óta gyülést tart.

---

* **Pankovics István** püspök aug. 29-én d. u. 3¼ órakor Ungvárott elhunyt. Hazafias lelkületü, köztiszteletben álló egyháznagy volt, mind hazafias müködése, mind kifogyhatatlan jótékonysága maradandóvá teszi emlékét. Béke poraira!

Pár felvilágositó szó a „Debreczen" városi közgyülési referensének.

A „Debreczen" tegnapi (170.) száma tévesen közli a városi közgyülésnek a gazdasági felsőbb intézetre vonatkozó határozatát, a midőn azt irja: hogy a közgyülés „küldöttség által azért keresi meg a királyt, hogy a minisztertek a debreczeni intézet megszüntetése végetti határozatára adott legfelsőbb jóváhagyását királyi kegyelemből másitsa meg." Az ő Felségéhez intézett és tegnapi számunkban közlött feliratból olvasóink igen jól tudják, hogy abban más, jelesen az foglaltatik, hogy a miniszter urnak azon tettét függeszsze föl, melyet a legmagasb királyi jóváhagyás szine alatt alkotmány- és törvényellenesen tett.

Ugyanis, a ki tudja az ilynemü dolgokbani eljárás módját, — az igen jól tudja: miszerint a miniszter urnak a feliratban érintett azon reformjavaslatában, melyet ő Felsége jóváhagyott, legfőlebb is elvileg állapittatott meg az, hogy a debreczeni gazdászati felső intézet megszüntessék, s ennek költségén a kassai megnyittassék. — De az ily királyi jóváhagyás nem azt teszi, hogy a miniszter ur executión kezdje a dolgot, és év közepén megszüntesse azon tanintézetet, melyre az 1874. évi törvény az év egész végeig, tehát október—deczemberre is megadta a költséget és a debreczeni tanintézet dotatiojára törvény által rendelt pénzösszeget egy más, ujonan megnyitandó intézet javára átruházzon. Mert azt az 1874. évi költségvetési törvényből tudhatta a „Debreczen", hogy „az átruházás (virement) nincs megengedve."

A királyi jóváhagyás az alkotmány elveinél fogva tehát, nem arra adott jogot a miniszternek, hogy tultegye magát a törvényen, hanem csupán arra hatalmazza föl a minisztert, hogy a törvényhozás elé alkotmányos tárgyalás végett beterjeszthesse ugy nevezett „reformjavaslatát" a törvényhozás alkotmányos tárgyalása alá. A törvényhozó országgyüléstől függ azután, a miniszter urak királyi jóváhagyással is ellátott „reformjavaslatait" el vagy el nem fogadni, s a javaslat értelmében beterjesztett miniszteri költségvetést elfogadni, vagy visszautasitani.

Nem azt kéri tehát Debreczen város közgyülése az alkotmányos királytól, hogy „jóváhagyását" változtassa meg, hanem azt, hogy a miniszternek a kir. jóváhagyás horderején tulment alkotmányellenes lépését függeszsze föl, és a szóbanforgó „reformjavaslat" fölötti véghatározást a törvényhozás elibe vezesse vissza, hova az tartozik.

A miniszter ur ugyan, alkotmányos jogánál fogva, élhetne az indemnytivel, a törvényhozással szemben, és saját felelősségére, az országgyülés jóváhagyásának reményében, végrehajtással is kezdhetné a dolgot, — és valóban megis szüntethetné a debreczeni intézetet, és az országnak erre rendelt pénzeit a kassaira fordithatná, ha bizik, hogy eljárását a törvényhozás szentesiteni fogja.

Csakhogy a fenforgó kérdésben, más bökenő is van. Az t. i. hogy a debreczeni intézetnek létezéséhez nem csupán az országgyülésnek, de Debreczen városnak is van, mint egyik alapitónak és fentartónak „szerződésszerü joga." Ez pedig oly magán jog, mely fölötte áll magának a törvényhozásnak is, melyet csupán akkor változtathat meg a törvény is, ha arról Debreczen város lemond. Errenézve tehát, semmi indemnytivel nem védheti magát a miniszter. És ha ezen jog ellenében erőszakot követ el, annak következményei ellenében sem a minisztert, sem az országot nem menti meg egy később hozandó bármely törvény is.

Debreczen város joga ellenében, nincs a miniszternek más eszköze, mint hogy egyezkedés által, fölmentetni magát Debreczen által az alól, vagy ha vitára teszi Debreczen város jogát, perutján, rendes biróság előtt intézni el ezen jogügyet.

Már olyat még csak föl sem lehet tenni Király ő Felségéről, hogy jóváhagyott legyen oly miniszteri tervet, mely a „privatjogok megsemmisitésénél kezdené a reformot."

Ő Felségének szóban forgó jóváhagyása tehát, ha csakugyan világosan bentfoglaltatnék, a miniszter javaslatában a „debreczeni intézetnek" megszüntetése, mit kötve hiszünk hogy igy lenne, ismét nem azt teszi, hogy Debreczen város mint szerződő fél jogai ellenében, végrehajtással, tehát a jog erőszakos elnyomásával kezdje a dolgot, hanem csupán annyit tesz, hogy felhatalmazta a minisztert, ezen ügyet Debreczen várossal, javaslata értelmében és czéljára, egyezkedés utján tisztára hozni.

Itt is tehát nem azt kéri a Debreczen, ő Felségétől, hogy jóváhagyását megváltoztatni méltóztassék, hanem hogy a miniszternek a legfőbb kir. jóváhagyás szine alatt tett tulzó lépését függeszsze föl és utasitsa a minisztert, azon eljárásra, mit a dolog természete és a törvény rendel, hogy t. i. ez ügyet egyezkedés utjánn beszélje meg Debreczennel.

Debreczen azontul, vagy jóváhagyandja a miniszter tervét, vagy nem. A többi azontul ismét a miniszter bölcsességétől függ; hogy ha például, a mit jelen esetben kérdésen felül belátand, azt fogja belátni, miszerint a „debreczeni intézet ellenébe" általa „reform" czimen czélbavett intézkedés, nem hasznára de kárára lenne nem csak a gazdászati tanügynek, de az ország financiáinak is, ujból ugy fogja informálni ő Felségét, hogy azon javaslat, melyet elébb elfogadásra ajánlott, s melyet ő Felsége is a dolgok figyelmesebb megvizsgálása, — és az illető érdeklettek meghallgatása folytán, — helytelennek és kivihetetlennek mutatkozott, s azon ösvényre térend át, mit a városi felirat hangsulyoz, hogy t. i. ne megszüntetésén gondolkozzék a debreczeni intézetnek, de azon, hogy a város áldozatkészségének felhasználásával, — miként segitsen annak meglevő hiányain.

Ha, meghallgatta volna a „Debreczen" a város feliratát, mindezeket tisztán megérthette

---

A „Debreczeni Ellenőr" tárczája.

Egy tallér.

Bünügyi történet.

(Németből.)

(Folytatás).

„Idő előtti itélet, kedves doktor!" viszonzá a rendőrtanácsos. — „Rejtélyes esemény. Sok ellene, sok mellette szól. — Büntudatos viselet. Birtokában a kulcsnak és értéktárgyaknak; de hol a pénz! — Üres tárcza! Különös! Kutassunk tovább! Sok főtörésbe fog még kerülni a vizsgálat! Homályos történet. — Itt semmi dolgunk többé! Még vad Miska kihallgatása is eredménytelen lenne, — a ficzkó nincs eléggé megtörve, nem felel. — Térjünk vissza a kabelwitzi kastélyba s pihenjünk meg, mig az ostobák P***ből megjönnek, azután további teendőnk után látunk."

Az ut megkezdetett visszafelé, de nehány lépés után már a rendőrszolga által megszakittatott, ki hirtelen felkiáltott:

„Rendőrtanácsos ur!"

„Mi történt, szolga?"

„Amott a mogyorófa-bokor mellett egy darab fehér papirt látok. Hogy került az oda?"

A rendőrtanácsos követte szemeivel azon irányt, melyet a szolga kinyujtott ujjával megjelölt, ő is látott most valami fehéret a füben csillogni. Papirnak nem igen ismerte volna fel, a távolság miatt, azonban hitt a rendőrszolga éleslátásának.

„Megnézzük," szólott. „Bár valószinüleg mi jelentősége sem lesz, valamely elvesztett papirdarab lehet; azonban semmit nem szabad elhanyagolni. A legkissebbet is megfigyelni s megvizsgálni kell. Jöjjön doktor, ön szolga, a fogolylyal várjon!"

Letért az utról, és keresztül tört a bokrokon; midőn a mogyorófabokrot elérte, mely mellett a papir darab feküdt, meglepetve kiáltott fel.

A fü a bokor mögött letaposva, és egy jó széles helyen lenyomva volt.

„Itt rövid idővel ezelőtt valaki ült! Mi ez? Valósággal lőpor van az utifü széles levelén! Doktor, nyomot találtunk! Tette után a gyilkos itt rejtette el magát, hogy az utról meg ne láthassák. Fegyverét ujra megtöltötte, keze reszketett, mert a lőport elönté. Ez jó szolgálatot tesz nekünk!" A rendőrtanácsos e szavaknál vigyázva leszakitá az uti fü széles levelét, melyen a lőpor-szemek szét szórva valának, ezután jegyzőkönyvéből egy lapot kiszakitott, s abba a levelet begöngyölte óvatosan. — „Nézzünk tovább, hogy mit találunk még," folytatá. „Legelőbb is ama papirdarabkát vegyük fel!"

A rendőrtanácsos felvevé a papirt, egy kis darabka alig egy félhüvelyk hosszu papirka volt egyenetlenül egy nagyobb darab papirról leszakitva; az egyik oldalán fehér, a másikon nehány betü volt felirva, „Sare," olvasta a rendőrtanácsos. „Teringette, mi ez? kiáltott felizgatva. „Sare," a többi le van szakitva. Vagy Sarentin lenne ez? Nyissuk ki szemeinket, doktor, meg kell keresnünk e papiroknak többi részét is. A hol egy van, ott többnek is lenni kell. — Egy darab papir apró darabokra lett elszakitva. Eröltesse meg szemeit doktor, keressen ön, keressen!"

Stern Fritz megfogadta a tanácsot, szemei ide-oda tévelyegtek, és csakugyan, nem messze távolban, közel az uthoz, egy cserjebokorban másik, még kissebb darabka papir feküdt, az egyik oldalán fehér, a másikon szintén irás volt, és pedig ezen betük; „in," — „Kétséget sem szenved hogy, Sarentin," mondá a tanácsos; „de a középső tag hiányzik. Tovább kell keresnünk, azonban ehez szükségünk van a rendőrszolgára. Jó szemei vannak többet fog találni, mint mi. Majd magam fogom őrizni a foglyot, keressen kegyed is a szolgával."

És igy történt. A rendőrszolga, ki most Fritzhez csatlakozott, azon felfedezést tevé, hogy azon bokortól kezdve, hol a fü letaposva volt, az ut irányában egy lábnyom vezetett a magas pázsiton keresztül, mely azonban azután az uttól eltérve kabelwitz felé vezetett. Miután Fritz a második darab papirkát kissé az ut közelében találta, a szolga következtette, hogy az, ki a papirt szétszakitotta, ezt bizonyosan menetközben tevé, és annak darabjait egyenkint szétszórta. Követte tehát a lábnyomot Fritztzel együtt. Hogy a rendőrszolga föltevésében nem csalódott, mutatta a következmény; a két férfi egyesitett törekvésének sikerült még nehány darab elszakitott papirtöredéket megtalálni, melyeket összegyüjtve a rendőrtanácsosnak akkor adtak által, midőn öt, a fogolylyal lassan előre menve, nem messze kabelwitztől találták.

„Megvizsgáljuk majd a kastélyban," szólt a rendőrtanácsos megelégedetten a talált eredménynyel. „Azonnal helyben leszünk. Rendőrszolga!"

„Parancsol tanácsos ur."

„Vegye által a fogolyt, vigye a kastély börtönébe, s nézzen utána, mi történt az ostoba Jánossal. Irásbeli jelentést készitsen. — Személyesen őrizni kell, felelőssé teszem érte. Isten vele, én és a doktor előre megyünk."

„Legyen nyugodtan, tanácsos ur! Másodszor nem fog megszökni e ficzkó, azért jót állok!"

A rendőrtanácsos barátságosan intett alárendeltjének, azután sebes léptekkel haladtak Fritztzel együtt a kastély felé; égett a kiváncsiságtól, hogy a papirdarabokat megvizsgálhassa, alig birta várni az időt, hogy azt tehesse.

Megérkezve a csinosan berendezett vendégszobába, melyet az őrnagy részére kijelölt, a rendőrtanácsos annyi időt alig vett magának, hogy kalapját letegye s czipőt cseréljen, már is leült az asztalhoz, s azon a talált papirdarabokat kiteritette, mindössze 16 darab volt, mindegyike csak az egyik oldalon beirva, csak az egyiken volt látható ezen teljesen egész szó: „Kölcsön," a többin a következő szótöredékek voltak olvashatók: Sare — in — gkés — ugus — zem mag — gy No — áz Friedr — tom — köl — lvet — en ösz — etni — becs — amra — tól — kén — —

Alig volt öt percznyi időig a tanácsos a papirkák összerakásával és rendezésével elfoglalva, midőn kezeit keresztbe rakva nagy megelégedéssel mondá:

„Nézzen ide doktor ur, a rejtély meg van fejtve. Egy összetépett kötelezvény. Világos mint a nap!"

Stern Fritz a tanácsos által rendezett papirdarabokra vetette tekintetét; a tartalmat azonban, bár az összekötő tagok hiányoztak, ő is azonnal kivehette. Az összeillesztett papirdarabok következőt tartalmaztak:

— tom — gy No — tól — áz Friedr — köl — lvet — becs — amra — zem mag — en ösz — gkés — ugus — kén — etni — Sare — in. —

„Tehát tiszta-e már ön előtt?" „Ugy vélekedem, hogy az adóslevelet világosan lehet olvasni. Kár ugyan hogy hiányos! Nehány sor elveszett; de nem tesz semmit, az adós — levél körülbelől igy hangzik: Bizonyi—(tom) — ho — (gy No) — rdenheim ur — (tól) — enynyi és enynyi sz — (áz Friedr) — ichsdort — (köl) — csön fe — (lvet) — tem, s — (becs) — ület szav — (amra) — kötele — (zem mag) — amat, ez — (en ösz) — szeget le — (gkés) — őbben a — (ugus) — tus . . . (kén) — visszafiz — (etni) — (Sare) — nt — (in.) Alfons. — Kár hogy a kelet és az összeg hiányzanak, a többi mind világos!"

(Folyt. köv.)

Kiadta: Farkas Ferencz aljegyző.

49 1—3

volna abból, s nem fogott volna oly téves értesitéssel szolgálni olvasóinak.

Azon a „Referens“ által *) alatt tett megjegyzésére a Debreczennek, hogy a M. Gy. által fogalmazott, felolvasott, elfogadott és gyülés után általa elvitt javaslatot, megkellett volna küldeni a helybeli lapoknak, csak azt jegyezzük meg, hogy igen is elvitte Molnár György avégett, hogy módot szolgáltasson ő maga, miszerint az ő, — fájdalom — nagyon nehezen olvasható kéziratában levő feliratot, a városi fiskál kar hibátlanul leirhassa. Azt pedig hogy a helybeli négy lapnak másolatban megküldessék a hosszu felirat, mely délelőtt ½ 11 órakor hitelesittetett, a közgyülés által, akkor lehetett volna eszközölni, ha mindenik lap gyors irót rendelt volna, a feliratnak lemásolására. — Molnár György elvitte a feliratot, hogy kinyomassa, hibátlanul, és igy adhassa át, — mint jól elolvasható, — a városi hatóságnak, és a „Debreczen“ valamint a többi helybeli és nem helybeli lapnak s általában mindazoknak, kik azt olvasni akarják?

Hiszen a „Debreczen“ is megkapta a feliratot, hát mit panaszkodik.

A természetvizsgálók kirándulása Mosonmegyébe.

Megtörténvén Győrött a magyar orvosok és természetvizsgálók zárülése, másnap a kirándulókat külön vonat szállitotta Lébeny-Szent-Miklósba, honnan a vendégek a 700 éves román templom megszemlélésére szállittattak ki külön e czélra rendelt kocsikon.

Innen a Mária-ligeti gazdaság szemügyre vételére indult a kiránduló csoport, majd Pappréen, Albrecht főherczeg második mintagazdaságát ejtette utba, honnan ujból kocsira kelve Magyar-Óvár fele indult a 80 kocsin elhelyezkedett karaván.

Itt nagy ebéd várta a jövevényeket, melyet a főherczeg adott a vándorgyülés Magyar-Óvárt megjelent tagjai tiszteletére.

A lakomát jó kedély füszerezte. Volt zene is. Vörös Jancsi szépzenetársulata s a Rudolf koronaherczeg czimü gyalogezred zenekara felváltva gyönyörködtetvén a 240 főből álló társaságot.

Este a „park-“ban fényes tánczmulatság tartatott, melyen a város diszes hölgykoszoruja igen sok szép virággal volt képviselve.

Másnap reggel 8 órakor a gazdászati akadémia termeinek, eszközeinek s gyüjteményének megszemlélése következett. Innen az intézethez tartozó gazdaság áttekintésére, majd a növénykertben a méhészet megvizsgálására indult az ismeret-szomjas kiránduló csoport.

Déli 1 órakor a főispán vendégelé meg a természetvizsgálókat; ebéd végeztével pedig kocsikra ülve a mosoni főherczegi müréteket, tehenészetet s a gőzeke általi szántást nézték meg. Ezután este 7 órakor külön vonaton viszszamentek a kirándulók Győr városába, másnap aztán a jó győriektől bucsut véve s a természetvizsgálók XVII-ik nagygyülése alkalmából fenmaradt kedves emlékeket magukkal vive — eloszlottak s most már azóta otthon családaik körében beszélgetnek utazási élményeikről, s terjesztik szerzett természettani ismereteiket.

Őszi levelek.

Bécs, 1874. aug. 30.

Tisztelt szerkesztő ur! Bécsből megkezdett leveleim elsejének, melyet ezelőtt nehány nappal küldtem önhöz, elfelejtettem fölébe irni e czimet: „ő s z i l e v e l e k.“ Most e másodiknak fölibe irám tehát. Az „őszi“ czimet leveleim teljes joggal megérdemlik. Nemcsak azért, mivel a fa, melyről ezeket az el-elboruló kedély csipős fuvalma le-lesodorja, már életkorának őszén áll; hanem azért is, mivel e leveleken nincs meg már az üde tavasz viritó zöldje, mely eleven életet s mindent igérő reményt hirdet: hanem a komor ősz halvány szine sárgálik rajtok, mely tengő életet mutat, — s a szomoru lemondás képét tárja elénk. — S ha e hulló levelek alap-sárgaszinén olykor piros szin játszik is, oh ezt nem az ifju életerő varázsolja arra; hanem egy-egy visszalopódzó derüs nap utáni enyhe estalkony, vagy andalitó éjfél, vagy fölébredt hajnal felejti rajta harmatcsókját!

Gyógyittatásom végett Pestről bécsi egyetemi tanár dr. B.-hez a v i l l a n y g y ó g y á s z a t t a n á r á h o z levén utasitva, őt kerestem fel. Alacsony termetü, megnyerő arczu, s nagytudománya mellett egyszerü, nyájas modoru férfi. Bemutatván neki magamat, igy szóllott: „Bár én is magyar országi, soproni születésü vagyok, fájdalom nem értek, annyival inkább nem beszélek magyarul, miután 35 éve hogy Bécsben vagyok, i c h b i n s c h w a b g e b l i e b e n. — Nyomosan kikérdezé bajom s azt mondá: „Ön ugyan még nem veszélyes beteg, de egy nagy betegség kezdetén áll, — melynek elhanyagolása veszélyes lenne, s a jelek oda mutatnak, hogy ön erősen meghült.“ Igen, mondám, jól emlékezem, hogy egy bizonyos tanteremben, melyben a besütő nap a levegőt felforralta, tanitás közben több izben felizzadtam, s óra végével onnan a novemberi fagyos hidegre kimenve hültem meg. „Hát miért hevült fel és hült meg utánna? — Nagy terem, mérsékelt számu tanulók, folytonos szellőztetés, függönyök s más ily védszerek kellettek volna!“ Jaj uram! már ezekről beszélni késő! nem oly könnyü, rebegtem utánna, nálunk az ilyeneket létesiteni, mint belátni, kivált ha...... „De lássa ön, vága közbe dr. B. a tanárnak mégis csak joga van megkivánni, hogy ha ő magát a köznevelésre áldozza fel, egészsége ne csak ne veszélyeztessék, hanem minden lehető módon kimélve, sőt gondosan megőrizve legyen! Nem kötelessége-e egy gyártulajdonosnak, hogy gyára minden kerekét kellő figyelemmel kisérje, az erős kopástól s minden érhető bajtól megvédje, s épségben tartsa stb. ugy hiszem, hogy a gondozás magának a gyárnak, annak hirnevének, s magának a gyárosnak válik hasznára! Hát a növendékek egészségi érdeke is nem ezt kivánja-e?“ — Engedelmeddel, uram! térjünk át bajom orvoslására, miképen történik s meddig fog tartani? „Én önt naponként villanyozni fogom, a mely mütétet ezennel elkezdjük!“ Orvosom nyakcsigámat, hátgerinczemet és lábaim felső részét villanyozta. Hiszen nekem lábikráimban van zsibbadás, nehézség érzése és igy a baj, kérdém, miért nem villanyozza ön ott is? „Mert a betegség ott érezhető ugyan s oda hat, de tulajdonkép nem ott, hanem a villanyozott részekben fészkel.“ — Ugy vagyunk hát ezzel, mint igen sok dologgal, gondolám, — a tényt kárhoztatjuk és okoljuk, holott az orvoslandó ok máshol rejlik, hányszor cseréljük igy fel az eredményt az, okkal! „A villanyozás, végzé be orvosom, naponként történik, s öt—hat hétig elfog tartani, a meddig önnek Bécsben kell maradnia.“ — Utolsó szavai orvosomnak jobban megráztak mint villanybatteriája. Családapának szeretett családjától, boldogsága kedves tüzhelyétől hat hétig távol lenni, elviselhetetlen gondolatnak tetszett. Szobáját elhagyva, nyugtomat sehol nem találtam. Lelkem a maradás s visszaesés közt libegett, mint sulyegyenét veszitett tárgy. — Egészségem, családom, s talán hivatalom érdekében is maradnom kellett!

h. f.

Fővárosi levelezés.

Budapest, aug. 26-án 1874.

Nem tudom, vagyis nem tudhatom, szivesen látott vendég leszek-e a „Debreczeni Ellenőr“ által.*) Ha igen vagy ha nemis, megkisérlem a magyar vendégszeretet próbára tenni Egy kis üveg kitünő ménesi mécses mellett talán sikerülni fog, a t. olvasót jó hangulatban tartanom, daczára a kellemetlen zord időnek, mely az ártatlan emberiséget téli kabátba bujtatja s ijesztgeti attól, mit 1873-ban nélkülöztünk, a jókor beköszöntő téltől; dejszen reánk budapestiekre igen szomoru a jókor beköszöntő tél, — mert a fa igen drága! mi szeretjük a nyarat, — ilyenkor a fütés nem kerül pénzbe. Ha már a fütésről diskurálunk, ne feledkezzünk meg a zsirról se. Nálunk a fővárosban egy font zsir 54 kr, egy hivatalnok fizetése pedig, tekintve a levonások gyönyörüséges sorát, — alig tesz ki ennyit, — következésképp egy kis ebb vizes kenyérrel kell élősködnie, mert hiába! szegény az állam, legyen a tisztviselő nyomorult.

Ha már a nyomorról kezdünk elmélkedni, el nem mulaszthatom a nyomoruságrol is megemlékezni, mely beköszönteni készül, a maga ridegségében. Beszéltem nehány épitőmesterrel, kik azt állitják, hogy jelenleg éppen semmi munkájuk sincs s nogy a munkások tömegesen ajánlkoznak. Ma már nem gyermekeket alkalmaznak. A magas munkabér leszállott. A napszámos örvend, ha annyit kereshet, a mennyi elegendő a mindennapi szükséglethez, s még ezt se kaphatja. Azok, kik még a mult évben is és a folyó év elején azt kérdezték; „mennyit ad napjára? ad 1 frt 50 krt?“ Ha a vállalkozó megadta az 1 frt 50 krt, a válasz az vala: „na megcsináljuk 1 frt 80 krért, de az aztán jó is lesz“ — midőn pedig a munkához fogtak, csak immel ámmal dolgoztak s biz az jó se, gyors se volt!

Szomoru tény az nálunk, hogy munkás kéz hiányában szenvedünk, hogy a nép nem szeret dolgozni, hogy a nép nem hatolt addig, megfontolni azt, hogy csak is a munka ad erőt, nyugalmat az embernek; nem müvelődött anynyira, hogy képes legyen felfogni munkájának eredményét; nem gondol a holnapra, csak a ma legyen valahogy lemorzsolva s hogy ma tele legyen, az a telhetetlen gyomor!

Nem gondol népünk, a jövővel; nem iparkodik szerezni akkor, midőn alkalma van reá, hogy a nehéz idők beálltával képes legyen magát és családját fenntartani.

Pedig tanulhatnának igen sokat az itt alkalmazott olasz munkásoktól, kik a hó végén egyenkint 20—80 frtot küldenek hazájukba, mint izzadtsággal megszerzett szorgalmuk diját. Szép statistikai adatokkal szolgálhatna e tekintetben a postaintézet is, melynek hivatalnokai a szó teljes értelmében ostromolva vannak vasárnaponkint ily idegen munkások pénz küldeményeink feladásakor.

„Népnevelés! jöjjön el a te országod nálunk is“ szavakkal zárva soraimat, el nem fogom mulasztani más alkalommal is becses lapjának hasábjait igénybe venni, — talán vidorabb hangulatban és több jó, mullattató, egyszóval vegyes tartalmu hirek és értekezésekkel, a midőn majd az utolsó pontban felemlitett postaintézmény ismertetéséről se feledkezendem meg s mit a t. olvasó figyelmébe jó eleve is ajánlani, el nem mulaszthatom.

B. S.

*) Mindenesetre szivesen veszszük és kérjük minél gyakrabbi tudósitását. Szerk.

A nagyváradi szinkörből.

Kedden, aug. 18-án. „A Kunok“ eredeti opera. IV. Bélát Szabó Bandi játszta, vagy jobban mondva kinozta. Maszkja, mozgása, előadása a szó szoros értelmében kritikán alóli volt. Életemben annyi gixert mint ez este Szabó Bandi produkált, nem hallottam; — torka bicsaklásait maga is megnevette, feledve, hogy egy komoly darab főalakját s nem a szép Dunois lovagot adja. — Tóthfalussy ma egy kissé jobban énekelt, mint máskor szokott — jutalomjátéka volt — de mozdulatai ma is hasonlók voltak a piaczi bódék Paprika Jancsiainak mozdulataihoz, — melyeket — vagy kiket? — valami láthatatlan komédiás — szellemdróton ránczigál. Tóthfalussy ur nem fog neheztelni ez őszinte nyilatkozatért, mert az iparkodó, haladni akaró szinész, ha valamely nevetséges hibájára jóakarólag figyelmeztetik, a figyelmeztetést jó néven veszi, mit az által bizonyit be legjobban, ha önjavára a figyelmeztetés tárgyát képező hibáról leszokni igyekszik. Plastikai tanulmány azért mindenek előtt! — Ez este lépett föl Szentessy Vilma is, az a fiatal leányka, kiről már egy izben megemlékeztem e lap olvasói előtt. Csinos szinpadi alak. Eleinte félénken mozgott — első kisérlete volt. Pársoros magán áriáját kellő szabatossággal — természetesen iskolázottság nélkül — énekelte, minélfogva a bátorító tapsokat s a háromszori kihivást igazán megérdemelte. Hangja kellemes, üde, szépterjedelmü, — habár a középhangok kissé gyengék. Kellő tanulás mellett s korai elbizakodottság nélkül két—három év alatt a kisasszony elismert névre tehet szert. Beszélik, hogy egy pár szinésznő nem a legjobban vette Szentesi Vilma föllépt́ét s Krecsányi Sarolta volt az egyetlen, ki bátoritotta, ki a szükséges instrukcziókkal stb. ellátta. Följegyezzük ezt Krecsányi Sarolta asszony dicséretére.

Szerdán aug. 10-én. „Narciss vagy Pampaduor bukása“ szomorujáték Brachvogeltől.

Ramean Narciss e külsőleg hóbortosnak látszó, de szép és mélyen gondolkozó észszel fölruházott lángész kedvencz szerepe a szinészeknek, mert sok tekintetben próbára teszi az előadó tehetségét.

Kedvencz szerepe Mándokynak is, ki ugyancsak hajhászta is vele a hatást, mert egész a rekedtségig kikiábálta magát, ugy hogy a szinkör gerendái közé fészket rakott verebek ijedtökben elröpültek egy csendesebb ég alj alá a gólyák és fecskék után; de erőlködése meg is termette jutalmát, mert szerencsés volt zsebbre rakni egy rakás karzati tapsot és kihivást. Több önmérsékletet, több nyugodtságot ajánlunk Mándokynak s mindenekfölött a szerepbetanulását, mert mégis csak furcsán veszi ki magát, midőn valamely szinész, elmondja azt is, amit velejátszó társának szájába adott a szerző s összeviszsza hadar olyan dolgokat, melyek épen nincsenek szerepében.

Pompadour marquisnét Foltényiné adta — elég szintelenül.

Rónai Marinak ajánljuk, hogy vegyen egy kis leczkét az öltözködésből, hisz a tanitót nem kell messze keresnie, — föltalálhatja édes anyjában.

Krecsányi Sarolta (Lescinska Mária) szükségből játszott Rónainé helyett, — s rövid szerepében, mely drámai lévén, — tulesik szerepkörén, teljes megelégedéssel helyét állta.

Csütörtökön, aug. 20-án. „Parlagi Jancsi“ népszinmü három felvonásban.

A mai esténck különös érdekeltséget szerzett Horváth József czimbalom-müvész föllépte, ki az előadott darabokat valóban müvészi praecisitással játszta el a magában különben hatástalan hangszeren.

Szabó Bandi (Parlagi Jancsi) és Horváth az öreg praeceptor szerepében folytonos derültségben tarták a szépszámu közönséget.

Pénteken, aug. 21-én deficites előadás volt a biharmegyei nőegylet javára. Előadatott Obernyik drámája „Brankovics György.“

A czimszerepben Takács excellált. Bebizonyitotta ma is, hogy értelmes gondolkozó szinész, ki nemcsak egy-egy hatásos jelenetre igyekszik gondot forditani, hanem egyöntetü egészre törekszik s szerepe minden mozzanatát a legparányibb s talán a tömeg előtt figyelmet sem érdemlő részleteket is gonddal kiemeli. Kifogásunk csak azon játéka ellen van, mely nélkülözi a különféle érzelmekhez szükséges változatosságot.

Szombaton, aug. 22-én. „Linda“ opera négy felvonásban. — Az előadáson jelen nem lehetvén, arról mitsem irhatok.

HELYI HIREK.

= **Városi rendes közgyülés** fog tartatni folyó szept. hó 3-án. d. e. 10 órakor a városi nagy tanácsteremben. Tárgyai a következők: 1. Polgármesteri havi jelentés. 2. Ügy hátrány jegyzék. 3. Miniszteri leirat a mérték hitelesitési hivatalok felállitása tárgyában. 4. Ugyanaz, mely mellett az ez évi városi költségvetés jóváhagyva leküldetett. 5. Ugyanaz, mely szerint a mult évi zárszámadásra és a szükségelt kölcsönök felvételére nézve elzálogositás kivántatik 6. Ugyanaz, a cath. gyermekek összeirásáért folyamodó iskolaszék beadványára. 7. Tanácsi előterjesztés, mely szerint a kis nyilasi földek bérleti ideje 2 évről 6-ra felemeltetni javasoltatik. 8. Ugyanaz, mely szerint a Ludas fogadóhoz tartozó földön ez év bármely szakában megengedtetni véleményeztetik a legeltetés. 9. Ugyanaz, mely szerint a salétrom-laktanyában 20 lóra való uj istáló épitése iránt tett intézkedés jóváhagyatni kéretik. 10. A „Tisza“ biztositó társaság körlevele a városhoz, mint egyik részvényeshez a városi épületek biztositása ügyében. 11. A ref. egyház kérvénye a Sinai ház felépitéséhez szükséges anyagokért bizottmányi s tanácsi véleménnyel. 12. Máthé Miklós házi pénztári ideiglenes számtisztnek kérvénye ideiglenes állásával járó illetmény megadásáért tanácsi véleménynyel. 13. A burkolatfelügyelő elhalálozása folytán megürült állásnak betöltésére határidő kitüzése.

— **Confirmatio.** Augusztus 29-én a d. e. órákban, a nagy templomban egy valóban lélekemelő vallásos jelenetnek voltunk szemtanui s élvezői, melyben nagytiszteletü Némethi Lajos, egyik lelkipásztorunk szivhez szóló alkalmi beszéde, imája, s vezérlete mellett 109 reform. leánynövendék s az Ur asztalához való készüléshez szükséges tudományokból tett kitünő vizsgát. A tanitó urak mint minden más alkalommal, ugy most is nemes buzgalmukról igyekezetekről tettek tanubizonyságot, és a szép számmal megjelent szülék közzül többnek szemeiben láttuk a meghatottságnak öröm könyeit. — Adja isten, hogy azon fent emlitett szép szám jövőre megkétszereződjék és hogy jelenkori vallásos életünk, hervadozó mezeje nyerjen az által is felvirágzást s teremjen hasznos gyümölcsöket hazánk, nemzetünk és egyházunk javára. Szivből kivánjuk. Több jelenvolt szüle nevében. S. I.

= **Az ő felségéhez** menendő küldöttség tagjai holnap fognak utra kelni, s először a közgazdasági miniszternél kérnek kihallgatást.

= **Személyi hir.** Teleszky István N.-várad város derék képviselője s elvtársunk ma a hajnali vonattal, városunkba érkezett, s a déli vonattal vissza utazott Nagy Váradra.

= **Néhai Ferenczy Alajos** temetése tegnap délután a közönség igen nagy részvétele mellett ment végbe N.-Kállóban. A legdrágább érzelmeiben mélyen sujtott család vérző sebeire enyhitő balzsamként hatott föt. prépostunknak Huzly Károly urnak azon kegyeletes részvéte, hogy a haláleset hirére átutazott N.-Kállóba, s a halotti gyászszertartást ő végezte. Kint voltak Debreczenből a családhoz tartozókon kivül Szücs István, Becske és Balogh Imre törvényszéki birák, Szentmirey Kálmán és Sárváry a törvényszéki elnök fia. A sirnál Szücs István ur megható hangokon vett bucsut az elköltözött pályatárs kihült tetemeitől. Sajnáljuk, hogy a megboldogult gyászjelentését maig sem kaphattuk. Ez oka annak, hogy azt nem közöltük.

— **Wagner Sándor és Székely Bertalan** kedves vendégeink jól találják magukat Debreczenben. Több oldalról hozzánk érkezett tudakozódás folytán tudatjuk, hogy szállva a „Fehérlóban“ vannak. Tegnap a város nevezetességeit nézték meg, s főleg a Csokonai-szoborról igen nagy elismeréssel nyilatkoztak, s azt igen sikerültnek mondották. Ma d. e. Kiss Lajos képviselőnk társaságában a lóvásárban néztek szét, s ma d. u. Csáki Gergely tanácsnokkal a Hortobágyra indultak ki, hol két napot fognak tölteni. Ottani magyaros ellátásukra minden készület meg van téve.

= **A városi nagykölcsön** ügyében kinevezett bizottmány holnap az az szept. 2-án d. u. 3 órakor a városház nagy tanácstermében gyülést tartand.

— **Pályázati hirdetés.** Az 1848/9-ik évi hadjáratban valamely test tagnak elvesztése miatt rokkanttá vált, vagy a kapott sebek folytán megbénult cs. kir. katonák és magyar honvédek javára (őrmestertől lefelé) néhai Hajnau báró által tett alapitványból a hadastyánok nagy-szombati házában élethossziglani ellátással létesitett alapitványi helyekre a magyar honvédeket illetőleg pályázat hirdettetik. Az emlitett alapitványi helyek elnyerése végett szerkesztett, a vagyontalanságot, valamint a munka képtelenséget kitüntető okmányokkal felszerelt folyamodványok, a közöshadsereg helybeli tartalék parancsnokságánál nyujtandók be.

— **Elemi csapások által** nagykárokat szenvedett Gyergyó-Szent-Miklós, Erdélyben, Torda megyében levő Egerbegy és Békés megyei Doboz helységek lakossága részére együttesen a kapitányi hivatal házanként könyöradományokat gyüjtetvén — a bejött összeg 81 frt 64 kr; ezen összeg 3 egyenlő arányban küldetik el az emlitettek számára.

— **A gyümölcslopás** a város alatti kertekben mostanában nagyon gyakran előfordul: ma is nagy menyiségü lopás jelentetvén be — egyik utczabiztos több gyanus helyet megmotózott.

** **Megjelent** és beküldetett szerkesztőségünkhöz „Ismeretterjesztő, az orvosi és természeti tudományok köréből,“ irta dr. Kátai Gábor. Ára ? Jeles természettudósunk ez ujabb kiadványa ujabb nyeremény irodalmunkra nézve s az abban előadottak nem csupán a szakemberekre birhatnak érdekkel. A 232 lapra terjedő mü — mely Debreczenben a városi nyomdában csinosan állittatott ki, a magyar orvosok és természetvizsgálók XVII--ik győri nagygyülése összes tagjainak van ajánlva.

= **Hogy a müvészet kenyér után szalad**, az már régi dolog, s ha ehhez még ütlek, koplalás is járul, az aztán annál szomorubb dolog. A szegény cseh fiukról és leánykákról akarunk itt szólani, kik éktelen hárfajátékukkal, minden ép hallásu fül rémeivé nőtték ki magukat városunkban. Van itt Debreczenben egy vállalkozó cseh ember, ki Csehországban a szegény szülőktől összeszedett vagy 12 hárfázni tudó gyermeket, azon kecsegtetéssel, hogy egy évre 25 frtot kapnak fejenként, s mellé urias teljes ellátást. Ezek a szegény gyermekek kisértenek aztán a gazda zsebei megtöltésére, türik, hogy egyik vendéglőből ép ugy kikergetik, mint a másikból. Ha bizonyos meghatározott összeget a hárfa énekléssel összekoldulhatnak, akkor nincs egyéb baj, mint az, hogy az urias ellátás igen sovány — de ha e kereset nem üt be, bezzeg beüt a pálcza, vagy is a gazda guzsba köti, jól elveri a kis müvésznövendékeket, a mi pedig alig ha lesz a szülékkel kötött szerződésbe befoglalva. Felhivjuk ezen apró fehérszörü rabszolgácskákra, s azok souverain urára a humanismus nevében a rendőrség figyelmét, azon megjegyzéssel, hogy jelenleg a szegény gyermekek valahol a vidéken vannak vendégszerepelni.

= **Egy jó karban levő zongora**, haláleset folytán jutányos feltételek mellett eladó. Venni kivánóknak bővebb felvilágositással szolgál szivességből a szerkesztőség.

— **A debreczeni ipar és kereskedelmibank** 1874 aug. havi forgalmi kimutatása. Bevétel. Pénzkészlet julius 31-ről 15900.38., kifizetett váltók után 154329.40., kifizetett előlegek 8605., jutalék után 58., érczpénzeladás után 1823.53., értékpapir 438.61., részletsorsjegy 214.50., kamatozó betét 32067.20., folyó számla 103844.45., szelvény 5., kifizetett kötvény 200., kamatok 5963.37., előleg bélyeg 23.45., összesen, 323472 frt 89 kr. Kiadás. Tisztifizetésre 641.67., leszámitolt váltókra 152335.39., előlegekre 9995., kötvényre 400., érczpénzvásárlásra 2117., értékpapirvásárlásra 2374.99., szelvényvásárlásra 411.,62., kamatozó betétre 18495.76., folyó számlára 95966.12., üzleti költségre 37.17., szenvedő előlegre 19200., 1873-ik osztalékra 168., kamatra 211.19., nyomtatványra 14., részletsorsjegyre 2.50., előlegbélyegre 23.45., pénzkészlet szeptemberre 21079.03., összesen 323472 frt 89 kr. Debreczen, 1874. aug. 31. Az igazgatóság.

Légtüneti észleletek augusztus 31.
Hőmérséklet C°: 7 ó. = 15·2; 2 ó. = 23·4; 9 ó. = 18·0
Átlagos hőmérséklet = 18·9
Hőmérséklet minimuma = 9·2 maximuma = 23·5
Légnyomás d. e. 7 ó. = 51·7 millim.
Csapadék, — millim.

A „Debreczeni Ellenőr“

— eredeti táviratai. —

— M a d r i d, szept. 1. Több helységben a sorozás végrehajtása lehetetlen.

Az 1861-iki államsorsjegyek huzása Bécsben szept. 1. 200,000 ftot nyert 256-ik sorozat 52-ik szám; 20,000 ftot nyert 1531-ik sorozat 57-ik szám; 15,000 ftot uyert 1192-ik sorozat 6-ik szám; 10,000 ftot nyert 3761-ik sorozat 51-ik szám. Kihuzattak! még a 604, 711, 738, 1375, 1479, 1912, 2689, 3017, 3208, 3325, 3585-ik sorozatók.

ÉRTÉK- ÉS VÁLTÓ-FOLYAM
a bécsi cs. kir. nyilvános tőzsdén

1874 aug. 31-én.

5% metalliques 71.75., 5% nemzeti kölcsön 74.85, 1860-iki államkölcsön 109.20., bankrészvények 974., hitelrészvények 239.75., London 109.80., Magyar földtehermentési kötvény 78.— Temesvári földtehermentesitési kötvény 77.—., Erdélyi földtehermentesitési kötvény 75.25 Horváth-Slavon földtehermentesitési kötvény 80. — Ezüst 104.—., Cs. kir. arany 5.27., Napoleondor 8.82.

Felelős szerkesztő: **Szabó Antal.**
Főmunkatárs: **Hamar László.**

HIRDETÉSEK

Hirdetés.

Alulirott tisztelettel hozza tudomására az illető leánygyermekes szüléknek, miszerint miniszterileg engedélyezett leánynevelő intézetében a növendékek ugy egész — mint a helyben de távollakók — féltartásra a szülők s növendékekre a lehető legkedvezőbb feltételek mellett felvétetnek. A feltételek felől bővebb felvilágositással szolgál főutczán a „Fehérló“-hoz czimzett vendéglővel szemközt eső Frohner házban levő intézeti helyiségben. Az iskola év kezdete octóber 1.

tisztelettel
Härting Gusztávnő
a leánynevelő intézet tulajdonosa.

22. 2—?

Makk árverelés.

A mtságos gr. és br. Bánffy család kalotaszegi közös uradalmához tartozó Csucsa, Nagy Sebes, Trányis és Viság határán elterülő mintegy 10,000 hold területü bükkös erdejében levő makk termés összesen vagy részletenként a **f. évi szept. hó 20-án d. e. 9 órakor** árvereltetni fog B.-Hunyadon az uradalom inspektoránál, hol a feltételek addig is megtekinthetők.

Gyarmathy Zsigmond.
Inspektor.

50 2—3.

Arverési hirdetés.

Alulirt kiküldött végrehajtó a polg. tk. rdtt. 403, §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a debreczeni kir. járásbiróság 12440.874. számu végzése által B é s z l e r Gábor ellen, A n t a l Gábor részére 1600 frt követelés végett elrendelt biztositási végrehajtás folytán birólag lefoglalt s 2156 frt 15 krra becsült tégla, cserép, szénatermény, lovak s egyéb ingóságok nyilvános árverés utján eladandók; minek a helyszinén, vagyis a szepesi Kovács János féle tanyán leendő eszközlésére határidőül **1874-ik évi Szeptember hó 7-ik** napjának délutánni 3 órája kitüzetett, melyhez a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel meghivatnak: hogy az érdeklett ingóságok emez árverésen, a polg. tk. rdtt. 406. §-a szerint, szükség esetében becsáron alul is eladatni fognak.

Kelt Debreczen, 1874-ik évi augusztus hó 23. napján.

46. 2—3.

Várady Imre
kiküldött birósági végrehajtó.

Arverési hirdetés.

A néhai Mikó István és neje által haszonbérelt, azonban a férj halála, az özvegynek pedig vagyontalansága miatt a városra vissza szállt 3 nyilas Komlós kert alatti földnek bérbe adása iránt másodizben kisérlett árverést sem lehetvén árverelők hiánya miatt foganatositani: a végett harmadik árverési határidőül a folyó évi **szept. hó 4-ik napjának** reggeli 8 órája tüzetett ki, ismét csak a helyszinére, — melyre a bérleni kivánók ezennel meghivatnak.

Kelt sz. kir. Debreczen város gazd. tanácsának 1874. aug. 26-án tartott nyilvános üléséből.

Kiadta:
Farkas Ferencz
aljegyző.

49 2—3

Gyakornok kerestetik

M a k ó István bőrkereskedésében egy 4 gymnasialis vagy reál-osztályt végzett jó erkölcsü fiu gyakornokul minden órán felvétetik.

58. 1—3.

Laptulajdonos **Molnár György.** Kiadja a könyv- kőnyomda s kártyagyári részv. társulat Debreczenben.